

פרק כז חינוך הבנים והבנות

חינוך הילדים - יסוד היהדות

"כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה', לעשות צדקה ומשפט, למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו".

אברהם אבינו ע"ה היה היחיד שהפיץ את ייחוד ה' באותו דור, ובכל זאת מדגישה התורה הקדושה כי עיקר אהבת ה' לאברהם הייתה מפני שציווה את ביתו אחריו ללכת בדרך התורה. חינוך הילדים בדרך האבות הוא יסוד היהדות, והריהו מהווה את המשך מסירת התורה מדור לדור.

כשאנו מתבוננים באישיותו ומנסים לשרטט במה היה מיוחד במצוות שבין אדם למקום, אנו חשים כי חינוך הבנים והבנות בדרך התורה היה גולת הכותרת. מלאכת החינוך לא נעשתה כמצוות אנשים מלומדה. חינוך ילדיו לתורה ולמצוות באופן שימשיכו בדרכו בער בעצמותיו כאש להבה.

ר' שמואל בחופת בנו

חנוך לנער

לא ניתן לתאר עד כמה השגיח על כל אחד מילדיו בקיום המצוות. למרות היותו רך לבב ואיש רחמן מאין כמוהו, כאשר נגע הדבר לחינוך בניו ובנותיו, היה עומד כצור חלמיש.

הקפיד להעיר את ילדיו לתפילה השכם בבוקר גם כאשר היו קטנים, והקפיד על דקדוק במצוות גם כאשר היה קושי בדבר.

היה עוקב בשבע עיניים עם מי ילדיו מתיידדים וחינכם על ברכי הקדושה כל הימים. הוא הגן עליהם מכל השפעה זרה וקלוקלת מבלי להתפשר על עקרונותיו. למרות עושרו ניהל את חייהם בפשטות והרחיקם מגאווה ומפאר חיצוני, ותמיד הדריכם במסילות יושר.

שאיפה טהורה זו עמדה בראש מעייניו. ילדיו ידעו תמיד: אם ברצונם להנות אותו, יוכלו לעשות זאת בדרך אחת - בקיום המצוות ובהתנהגות בדרך התורה והיראה. בניו ידעו שאביהם מתפלל על כך, וראו איך הוא מוסר את נפשו לגדל דור ישרים מבורך.

סיפר אחד הבנים:

לא אשכח שבהיותי בן תשע שנים הבחין אבא כי איני מתפלל כראוי... הוא שוחח אתי קשות. הייתי נתון בתדהמה מוחלטת. לא הבנתי כיצד האב הרך והאוהב, שחושב על ילדיו יותר משהם חושבים על עצמם, נעשה פתאום קשה ביחסיו - אינו מוותר כלל!

פעם שח לנו:

למדתי מאמי ע"ה שבחינוך אין מקום לרחמנות. גם כאשר עליתי על משכבי בשעה מאוחרת מאוד, הייתה אמי מעירה אותי לתפילה כוותיקן. הייתי משוש נפשה ומחמד לבה, אך בענייני עבודת ה' היא לא חסה עלי...

הבטחת הרבי ה'אמרי חיים' לדור ישרים יבורך

"אין לי נחת בחיי יותר מאשר ילדי ההוגים בתורה", פתח פעם את סגור לבו, "אבל..." הוא החל לדבר באטיות, כרוצה שנבין דבר מתוך דבר...

"יראת ה' היא העיקר. רק באמצעותה ניתן לשמר את התורה", והוא החל לגולל את דבר ההבטחה לדורות ישרים מבורכים, שקיבל מהרבי ה'אמרי חיים'.

והוא סיפר את סיפורו המרטיט:

באחד מלילות שבת קודש עמדתי מאחורי כיסאו של הרבי ה'אמרי חיים' בעת עריכת שולחנו הטהור. מחשבותי נעו סביב עתיד הבית שאני עומד להקים. ילדים קטנים הייתם, ודאגתי לחינוך שלכם.

הרבי החל לשורר את הזמר: 'אז ביום השביעי'. הקירות רעדו, והחסידיים נסחפו לעולמות אחרים. הרגשתי איך הרבי מרומם אותנו טפח מעל הקרקע... אלא שהדאגות בעניין החינוך הטרידו אותי...

לא הרגשתי כי אני נמצא ליד הרבי. מחשבותי שוטטו הרחק הרחק... שלושים וארבעים שנה מאוחר יותר... רגשות הקודש שאפפו אותי קודם הפכו לדאגה הולכת וגוברת...

טלטול עז עורר אותי מחלומותי. ר' שמואל שטרן, המשב"ק שעמד לידי בשולחן הטהור, נגע בכתפי והורה לי להתבונן ברבי. לפתע הבחנתי בדמות קודשו. הרבי סובב את ראשו אלי. רעדה עברה בכל גופי. ואז חייד אלי הרבי באהבה, נענע לי בראשו וסימן לי בידו הקדושה: "כן! כן! אל תדאג. אשמור על יוצאי חלציד!"

רוח הקודש שחזיתי במעמד זה אינה ניתנת לתיאור. ברגע אחד סרו דאגותי כלא היו. הייתי בטוח כי הרבי ה'אמרי חיים' ילווה אותי בהמשך הדרך להקים דור ישרים יבורך. ואמנם, מספר שנים לאחר מכן יישם בנו הרבי את הבטחת אביו...

הרבי מקיים את הבטחת אביו

היה זה בחודש ניסן תשל"ב, מיד לאחר פטירתו של הרבי ה'אמרי חיים'. בדחילו ורחימו ניגשתי אל הרבי והגשתי לו את הקוויטל הראשון. הרבי התבונן בקוויטל ושאל אותי: "היכן ילמד בנך יעקב בשנה הבאה?"

לא עניתי. הרבי לא הרפה והחליט: "בנך יעקב ילמד בויז'ניץ!" לא הבנתי מדוע הרבי רוצה שבני ילמד בויז'ניץ דווקא, אך שנים רבות לאחר מכן, כאשר ראיתי דור ישרים יבורך, הבנתי - הרבי רצה להשגיח על צאצאי.

ולא רק בחינוך הבנים. גם בחינוך הבנות דאג לי הרבי.

חינוך הבנות

"היכן לומדות בנותיך?" שאל אותי הרבי לפני שנפרדנו ממנו בסיום החופשה בשווייץ.

"בבית יעקב בשיכון ג'", עניתי.

"בנותיך ילמדו בבית יעקב ויז'ניץ?" פסק הרבי.

שתקתי וחשבתי לעצמי...

הבנות כבר רשומות לבית הספר, ובעוד ימים ספורים מתחילים הלימודים בבית יעקב בשיכון ג' הקרוב לבית. הליכה לבית יעקב ויז'ניץ, הרחוק מהבית, לא הייתה פשוטה כלל לילדות קטנות. זאת ועוד, הבנות כבר התאקלמו בבית הספר, ואיך ננתק אותן מהמסגרת המוכרת להן?

קיוויתי שהישועה תבוא מאמא...

בלב כבד הגעתי לבית המלון. אמא הייתה עסוקה באריזת המזוודות לקראת הטיסה חזרה.

בניו וחתניו של ר' שמואל בריקוד מצוה

"הרבי רוצה שנוציא את בנותינו מבית יעקב בשיכון ג' ונכניסן לבית הספר בויז'ניץ", אמרתי לה. "מה דעתך?"

בשלווה וברוגע ספוגים באמונת חכמים השיבה: "אם הרבי אומר, מדוע לא? כשנבוא לארץ אדבר עם הנהלת בית הספר, ונכניסן לויז'ניץ..." וכך הוזה!

הרבה דאגתי לחינוך, אבל לולא ברכת הרבי ה'אמרי חיים', הכוונתו של הרבי ואמונת החכמים העצומה של אמא, לא הייתי זוכה לכך, סיים את דבריו המפעימים.

אני דואג לעושרו האמיתי...

סיפר המשב"ק הרב צבי כץ:

שמעתי ששאלו את הרבי: "מדוע הרבי דורש מר' שמואל להכניס את ילדיו למוסדות החינוך של ויז'ניץ?"

"אני דואג לעושרו האמיתי של ר' שמואל!" ענה הרבי.

ראוי לציין שהרבי הסביר את הפסוק (משלי כב, ח): 'חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה' - שהכוונה על האב, כלומר גם כאשר יזקין האב, לא יתחרט על החינוך שנתן לבניו.

כאשר האדם מזקין, בניו כבר גדולים, ואז ניכרות עליהם תוצאות החינוך שקיבלו בנערוּתם, לכן שלמה המלך מזהיר את האב שישכיל לחנך את הבן בנערוּתו בחינוך כזה, שגם כאשר יזקין האב, לא יתחרט על החינוך שנתן.

לדור במקום תורה

חלק גדול בחינוך הבית היה מקום המגורים. בעת שעמד לרכוש בית וכבר הכין דמי קדימה, נכנס אל הרבי ה'אמרי חיים' לשאול על הרכישה.

תשובתו של הרבי הייתה חד-משמעית: "לא! עליך להתקרב יותר לאזור ויז'ניץ". לבסוף נרכש הבית ברחוב רב סעדיה גאון, אזור הספוג באהבת תורה וביראת ה', שללא ספק השפיע לטובה על דורותיו.